



**เอกสารวิชาการส่วนบุคคล**  
**(Individual Study)**

**ปัญหาของแรงงานนอกระบบตามหลักสิทธิมนุษยชน**

**จัดทำโดย นายสังวรณ์ ลิปะตพัลลภ**

**รหัส 590441**

**รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการอบรม**  
**หลักสูตรหลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ 4**  
**วิทยาลัยรัฐธรรมนูญ**  
**สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ**

## บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยได้ชื่อว่าศูนย์กลางแห่งอาเซียน มีแรงงานต่างด้าวจากประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาทำงานมากมาย สถิติแรงงานต่างด้าวที่เดินทางเข้ามาทำงานในไทย ปี 2557<sup>2</sup> ตามประเภหพิสูจนั้สัญชาติที่ ได้รับอนุญาตทำงานคงเหลือทั่วราชอาณาจักร รวม 3 สัญชาติ เมียนมา กัมพูชา และลาว มีจำนวนทั้งสิ้นกว่า 9 แสนคน และในเดือนมิถุนายน 2559 จำนวนแรงงานต่างด้าวในประเทศไทย มีจำนวนทั้งสิ้น 1,018,568 คน โดยมีแรงงานที่ทำงานด้านก่อสร้าง จำนวน 193,242 คน<sup>3</sup> เหตุผลที่แรงงานต่างชาติจะมาทำงานในเมืองไทยนั้นมีสาเหตุมาจาก<sup>4</sup> ค่าแรงในประเทศไทยสูงกว่าประเทศเพื่อนบ้าน 5 ถึง 10 เท่า รวมทั้งค่าครองชีพของประเทศไทยไม่ได้สูงไปกว่าประเทศเพื่อนบ้าน และปัญหาการขาดแคลนแรงงานของไทยทั้งจากในกลุ่มอาชีพอุตสาหกรรมประมง/อาหารสัตว์ อุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานอื่นๆ อันเป็นอาชีพที่คนไทยไม่นิยมทำงาน ผลกระทบ ที่เกิดจากการเข้ามาทำงานของแรงงานต่างด้าวในประเทศไทย แม้ว่าแรงงานต่างด้าวจะมีส่วนสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย แต่หากมีจำนวนมากเกินกว่าความต้องการ และแรงงานที่ไม่มีคุณภาพก็จะมีผลกระทบต่อสังคมโดยรวมไม่น้อย จากสถิติดังกล่าวข้างต้นเป็นเพียงสถิติแรงงานที่เข้ามา โดยถูกต้องตามกฎหมายเท่านั้น แต่ยังมีแรงงานที่เข้ามาโดยผิดกฎหมายซึ่งมีจำนวนมากกว่าที่ถูกกฎหมาย 3-4 เท่า แน่แน่นอนที่สุดผลกระทบโดยตรงคือกระทบต่อแรงงานไทย ซึ่งจากการสำรวจภาวะการทำงานของประชากรไทยในเดือนมิถุนายน 2559<sup>5</sup> ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ผู้มีอายุ 15 ปีขึ้นไป จำนวน 55.60 ล้านคน ผู้อยู่ในกำลังแรงงานจำนวน 38.70 ล้านคน ซึ่งประกอบด้วยผู้มีงานทำ 37.17 ล้านคน และผู้ว่างงาน 3.92 แสนคน ส่วนผู้อยู่นอกแรงงานมีจำนวน 16.90 ล้านคน (แม่บ้าน นักเรียนและผู้สูงอายุ) และจากการสำรวจแรงงานนอกระบบของสำนักงานสถิติแห่งชาติเมื่อปี 2558<sup>6</sup> พบว่า มีแรงงานนอกระบบ 21.4 ล้านคน หรือ ร้อยละ 55.9 จากแรงงานทั้งหมด 38.3 ล้านคน ซึ่งส่วนใหญ่มีการศึกษาดำกว่าระดับประถมศึกษา

<sup>2</sup> สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว, กรมการจัดหางาน, วารสารสถิติจำนวนคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานทั่วราชอาณาจักร ประจำปี 2557 [online], Available: <http://wp.doe.go.th/wp/images/statistic/sy/sy2557.pdf> [2016, July 30].

<sup>3</sup> สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว, กรมการจัดหางาน, สถานการณ์แรงงานต่างด้าว ประจำเดือนมิถุนายน 2559 [online], Available: <http://wp.doe.go.th/wp/images/statistic/labor/59/se0659.pdf> [2016, July 30].

<sup>4</sup> สกู๊ปออนไลน์ 2557. “ไทยแลนด์แดนสวรรค์ต่างด้าว เปิดชุมชนทรัพย์แรงงานส่งขบวนการสู้” ไทยรัฐ 22 กรกฎาคม [online], Available: <http://www.thairath.co.th/content/437896> [2016, July 30].

<sup>5</sup> สำนักงานสถิติแห่งชาติ, การสำรวจภาวะการทำงานของประชากรเดือนมิถุนายน 2559 [online], Available: [http://service.nso.go.th/nso/web/article/article\\_101.pdf](http://service.nso.go.th/nso/web/article/article_101.pdf) [2016, July 30].

<sup>6</sup> สำนักงานสถิติแห่งชาติ, โครงการสำรวจแรงงานนอกระบบปี 2558 [online], Available: [http://service.nso.go.th/nso/web/article/article\\_100.pdf](http://service.nso.go.th/nso/web/article/article_100.pdf) [2016, July 30].

อยู่ในภาคเกษตรกรรมและอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด ซึ่งแรงงานนอกระบบจะเป็นแรงงานที่ไม่ได้รับการคุ้มครองหรือไม่มีหลักประกันสังคมจากการทำงาน ไม่ใช่เพียงแต่สิทธิประโยชน์ทางด้านการทำงานของแรงงานนอกระบบที่ได้รับไม่เท่าเทียมกับแรงงานในระบบแล้ว ยังมีความแตกต่างที่แสดงถึง ความเหลื่อมล้ำทางสังคมของแรงงานนอกระบบอย่างเห็นได้ชัด เช่น ร้อยละ 48.5 ของแรงงานนอกระบบได้ค่าตอบแทนน้อย ร้อยละ 21.5 ได้งานที่ไม่ได้รับการจ้างอย่างต่อเนื่อง ร้อยละ 19.0 ต้องทำงานหนักและอื่น ๆ อีก เช่น ต้องทำงาน โดยไม่มีวันหยุด ไม่มีสิทธิในการลาพักผ่อน ทำงานในเวลาที่ไม่มีปกติ เป็นต้น

แรงงานนอกระบบ เป็นกลุ่มแรงงานซึ่งได้รับผลกระทบทั้งจากจำนวนของแรงงานต่างด้าวที่นับวันจะเพิ่มจำนวนมากยิ่งขึ้น และในขณะเดียวกันก็ได้รับผลจากการเป็นแรงงานนอกระบบเองด้วย โดยได้ค่าตอบแทนน้อย ไม่ได้รับการจ้างอย่างต่อเนื่อง ต้องทำงานหนัก และปัญหาอื่น ๆ ที่แรงงานนอกระบบต้องเผชิญ ดังนั้น การดูแลแรงงานนอกระบบตามหลักสิทธิมนุษยชนจึงมีความจำเป็นพื้นฐานที่แรงงานนอกระบบควรได้รับ ซึ่งสิทธิพื้นฐานเหล่านี้ควรมีอะไรบ้าง รัฐควรให้ความคุ้มครองเบื้องต้นอย่างไรบ้าง

## สถานการณ์แรงงานนอกระบบในประเทศไทย

### ข้อมูลทั่วไปของแรงงานนอกระบบ

จากผลการสำรวจแรงงานนอกระบบประจำปี 2558<sup>7</sup> พบว่า ในจำนวนผู้มีงานทำทั้งสิ้น 38.3 ล้านคน เป็นผู้ทำงานที่ไม่ได้รับความคุ้มครองหรือไม่มีหลักประกันทางสังคมจากการทำงาน เรียกว่าแรงงานนอกระบบ 21.4 ล้านคน หรือร้อยละ 55.9 และที่เหลือเป็นแรงงานในระบบ 16.9 ล้านคน หรือร้อยละ 44.1 สำหรับแรงงานนอกระบบเมื่อพิจารณาตามเพศ พบว่า เพศชาย มีจำนวนมากกว่าเพศหญิงเล็กน้อย คือเพศชาย 11.7 ล้านคน หรือร้อยละ 54.7 และเพศหญิง 9.7 ล้านคน หรือร้อยละ 45.3 ของแรงงานนอกระบบทั้งหมด แรงงานนอกระบบทำงานอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุดร้อยละ 35.5 รองลงมาเป็นภาคกลางร้อยละ 22.8 ภาคเหนือร้อยละ 21.4 ภาคใต้ร้อยละ 13.8 และกรุงเทพมหานคร มีแรงงานนอกระบบน้อยที่สุดร้อยละ 6.5

### ระดับการศึกษาและประเภทการทำงานของแรงงานนอกระบบ

สำหรับระดับการศึกษาที่สำเร็จของแรงงานนอกระบบ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษาและต่ำกว่ามากที่สุด ประมาณ 13.4 ล้านคน หรือร้อยละ 62.5 รองลงมาเป็นระดับมัธยมศึกษา 6.1 ล้านคน หรือร้อยละ 28.4 และระดับอุดมศึกษา 1.8 ล้านคน หรือร้อยละ 8.6 เมื่อพิจารณาถึงประเภทการประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจ พบว่า แรงงานนอกระบบมากกว่าครึ่งหนึ่งทำงานอยู่ในภาค

<sup>7</sup> สำนักงานสถิติแห่งชาติ, บทสรุปสำหรับผู้บริหาร การสำรวจแรงงานนอกระบบ ปี 2558, [online], Available: <http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/themes/files/workerOutExc58.pdf> [2016, July 30].

เกษตรกรรมโดยมีจำนวนถึง 12.0 ล้านคน หรือร้อยละ 56.0 รองลงมาทำงานอยู่ในภาคการค้าและการบริการร้อยละ 32.9 และภาคการผลิตร้อยละ 11.1 ตามลำดับ

#### การได้รับบาดเจ็บของแรงงานนอกระบบ

สำหรับการได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุจากการทำงานของแรงงานนอกระบบในปี 2558 มีจำนวน 3.5 ล้านคน โดยลักษณะของการเกิดอุบัติเหตุหรือ บาดเจ็บเกิดจากการถูกของมีคมบาดมากที่สุดร้อยละ 63.4 รองลงมาเป็นพลัดตกหกล้มร้อยละ 17.4 การชนและกระแทกร้อยละ 6.5 ไฟไหม้หรือน้ำร้อนลวกร้อยละ 5.9 อุบัติเหตุจากยานพาหนะร้อยละ 3.3 ได้รับสารเคมี เป็นพิษร้อยละ 3.0 และไฟฟ้าช็อตร้อยละ 0.2

#### ปัญหาของแรงงานนอกระบบ

ปัญหาจากการทำงานที่แรงงานนอกระบบต้องการให้ภาครัฐช่วยเหลือมากที่สุด คือ ปัญหาการเกี่ยวกับค่าตอบแทน ร้อยละ 51.5 รองลงมาเป็นการทำงานหนักร้อยละ 18.2 และงานที่ไม่ได้รับการจ้างอย่างต่อเนื่อง ร้อยละ 18.1 ที่เหลือเป็นอื่นๆ เช่น ไม่มีสวัสดิการ ไม่มีวันหยุด ทำงานไม่ตรงเวลาปกติ ชั่วโมงทำงานมากเกินไปและลาพักผ่อนไม่ได้ เป็นต้น ปัญหาความไม่ปลอดภัยในการทำงาน ส่วนใหญ่ได้รับสารเคมีเป็นพิษร้อยละ 62.3 เครื่องจักร เครื่องมือ ที่เป็นอันตรายร้อยละ 19.1 และได้รับอันตรายต่อ ระบบหู/ระบบตา ร้อยละ 5.9 สำหรับปัญหาสภาพแวดล้อมในการทำงาน ที่แรงงานนอกระบบประสบมากที่สุด คือ อิริยาบถในการทำงาน (ไม่ค่อยได้เปลี่ยนลักษณะท่าทางในการทำงาน) ร้อยละ 39.4 มีฝุ่น ควัน กลิ่น ร้อยละ 25.1 และมีแสงสว่างไม่เพียงพอ ร้อยละ 16.4

### สิทธิมนุษยชนในสังคมไทย

#### ความหมายของสิทธิมนุษยชน

สิทธิมนุษยชน เป็นเรื่องที่เป็นสากลที่บัญญัติในกฎหมายและถูกกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ซึ่งหลายประเทศมีการดำเนินงานเรื่องสิทธิมนุษยชนที่แตกต่างกัน และยังมีอีกหลายประเทศที่ไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีสิทธิมนุษยชนอย่างเต็มที่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละประเทศโดยเฉพาะในประชาคมอาเซียน

สิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิของมนุษย์ทุกคนบนโลกที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิดและเป็นสากล ไม่แบ่งแยกเชื้อชาติ ชนชาติ ประเทศ เพศ ผิวพรรณ ภาษา ศาสนา วัฒนธรรม สติ ปัญญา ความสามารถ ฐานะทางเศรษฐกิจ ที่จะดำเนินชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี มีอิสระ เสรีภาพ เสมอภาค มีชีวิตที่ดี มีสิทธิแสวงหาวัตถุประสงค์ที่พึงประสงค์ ได้รับการยอมรับจากสังคมและการปฏิบัติจากรัฐอย่างเหมาะสม

สิทธิมนุษยชน หรือ Human Rights คือ สิทธิความเป็นมนุษย์หรือสิทธิในความเป็นคนเป็นของทุกคนไม่ว่าจะมีเชื้อชาติ แหล่งกำเนิด เพศ อายุ สติพว ความคิดเห็นที่แตกต่างกัน หรือจะยากดมีเงิน ซึ่งเป็นสิทธิตามธรรมชาติของมนุษย์ทุกคนที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด สิทธิมนุษยชนจึงเป็นสิ่งที่ไม่สามารถถ่ายโอนให้แก่กันได้ และไร้ซึ่งพรมแดน ดังนั้นจึงไม่มีบุคคล องค์กร หรือแม้แต่วิธีที่จะมาล่วงละเมิดความเป็นมนุษย์ได้นอกจากนี้ ยังมีสิ่งจำเป็นที่ทำให้เรามีชีวิตอยู่รอดนอกจากปัจจัยสี่ที่ได้แก่ อาหาร เสื้อผ้า ยารักษาโรค และที่อยู่อาศัยแล้ว คือ การศึกษา การมีงานทำ การไม่ถูกรังแก และได้รับความเป็นธรรมเมื่อถูกกล่าวหาว่า ทำผิด

กฎหมาย เราเรียกว่า สิ่งจำเป็นสำหรับมนุษย์ทุกคนที่ต้องได้รับในฐานะที่เป็นมนุษย์ ซึ่งจะช่วยให้มนุษย์ อยู่รอดและสามารถพัฒนาตนเองได้ว่าเป็น “สิทธิมนุษยชน”

พระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้นิยามความหมาย สิทธิมนุษยชน ไว้ว่า คือ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาคของบุคคลที่ได้รับการรับรอง หรือคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือตามกฎหมายไทย หรือตามสนธิสัญญาที่ประเทศไทยมีพันธกรณีที่ต้องปฏิบัติตามสิทธิมนุษยชนที่ได้รับการรับรองทั่วโลก ว่าเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของการปฏิบัติต่อมนุษย์<sup>8</sup>

### ความสำคัญของสิทธิมนุษยชน

สิทธิมนุษยชนมีความสำคัญในฐานะที่เป็นอารยธรรมโลก (World Civilization) ของมนุษย์ที่พยายามวางระบบความคิดเพื่อให้คนทั่วโลกเกิดความระลึกรู้ กำเนิดถึงคุณค่าของความเป็นมนุษย์ ตั้งแต่ยอมรับความเป็นมนุษย์ ศักดิ์ศรี ชาติกำเนิด สิทธิต่างๆที่มีพื้นฐานมาจากความชอบธรรม ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานแห่งสิทธิตั้งแต่กำเนิด โดยให้ความสำคัญกับคำว่าชีวิต (Life)<sup>9</sup> นอกจากนี้แล้วสิทธิมนุษยชนยังมีความสำคัญในแง่ของการเป็นหลักประกันของความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพ และสภาวะโลกปัจจุบันเรื่องของสิทธิมนุษยชนก็ไม่ใช่เรื่องประเทศใดประเทศหนึ่งเท่านั้น หากแต่เป็นเรื่องที่สังคมทั่วโลกต้องให้ความสำคัญ เพราะประเทศไทยในฐานะที่เป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ ผูกพันตามพันธกรณีแห่งกฎบัตรสหประชาชาติ และที่สำคัญเรื่องของสิทธิมนุษยชนยังได้ถูกนำไปใช้ในทางการเมือง เศรษฐกิจระหว่างประเทศ เช่น การละเมิดสิทธิมนุษยชนในพม่าทำให้สหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรปคว่ำบาตรทางการทูต การงดการทำการค้าด้วย หรือกรณีการส่งกองกำลังทหารของสหประชาชาติเพื่อเข้าไปยุติการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในบอสเนีย เฮอร์เซโกวีนา และในโคโซโว ของอดีตประเทศยูโกสลาเวีย เป็นต้น<sup>10</sup>

### ปัญหาสิทธิมนุษยชนในสังคมไทย

ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในสังคมไทยมีมานาน ซึ่งรัฐบาลได้พยายามแก้ไขมาโดยตลอด แต่อย่างไรก็ตาม ปัญหายังคงมีอยู่ ซึ่งจะยกตัวอย่างพอสังเขปดังนี้<sup>11</sup>

<sup>8</sup> หลักการและแนวคิดสิทธิมนุษยชน [online], Available: [http://www.prd.go.th/ewt\\_dl\\_link.php?nid=89894](http://www.prd.go.th/ewt_dl_link.php?nid=89894) [2016, July 30].

<sup>9</sup> ชะวัชชัย ภาคินธุ์, 2548, กระบวนการเรียนรู้และปฏิบัติการณ์สิทธิมนุษยชน. สำนักพิมพ์โอเคียนสโตร์, หน้า 3.

<sup>10</sup> กุมพล พลวัน, 2547, สิทธิมนุษยชนในสังคมโลก. สำนักพิมพ์นิติธรรม, หน้า 2-3.

<sup>11</sup> ปัญหาสิทธิมนุษยชนในประเทศและแนวทางแก้ไข [online], Available: <https://sites.google.com/site/30318hayatee/ngan> [2016, July 30].

1. ปัญหาการละเมิดสิทธิแรงงานข้ามชาติ ซึ่งประเทศไทยมีความเจริญก้าวหน้ากว่าประเทศเพื่อนบ้านบาง ประเทศจึงทำให้ประชาชนของประเทศเพื่อนบ้านบางส่วน เช่น สหภาพพม่า ราชอาณาจักรกัมพูชา พยายามเดินทางเข้ามาประกอบอาชีพในประเทศไทย ทั้งที่เข้ามาอย่างถูกกฎหมายและลักลอบเข้ามาอย่างผิดกฎหมาย โดยอาชีพส่วนใหญ่ที่แรงงานเหล่านี้เข้ามาทำ คือ งานประมง งานเกี่ยวเนื่องกับการประมง (ทำงานในโรงงานผลิตอาหารทะเลแช่แข็ง เช่น แกะกึ่ง ลอกหนังปลาหมึก) ทำงานในโรงงานปลาป่นที่ใช้เป็นอาหารสัตว์ ทำงานในโรงงานน้ำปลา ทำงานในโรงงานอาหารทะเลตากแห้ง ทำงานเกษตร เช่น กรีดยางในสวนยาง งานก่อสร้าง งานบริการ เป็นต้น

2. ปัญหาการละเมิดสิทธิเด็กและเยาวชน ปัญหาการละเมิดสิทธิเด็กและเยาวชนเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศไทยมาเป็นเวลานาน และมีแนวโน้มขยายความรุนแรงกว้างขวางขึ้น การละเมิดสิทธิเด็กจะเกิดขึ้นในรูปแบบที่แตกต่างกันไป โดยสามารถจำแนกกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ถูกละเมิดสิทธิไว้ได้พอสังเขป ดังนี้

1) เด็กที่ไม่ได้รับการบริการขั้นพื้นฐานด้านต่างๆ จากรัฐ ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุขประ โภค เป็นต้น ได้แก่ เด็กพิการ เด็กที่มีปัญหาเรื่องการเรียนรู้ เด็กกำพร้า เด็กที่บิดามารดา ต้องโทษจำคุก

2) เด็ก ที่ถูกปล่อยปละละเลยไม่ได้รับการเอาใจใส่จากครอบครัว จนทำให้เด็กอยู่ในสภาวะเสี่ยงที่จะได้รับอันตรายต่อสุขภาพร่างกาย สุขภาพจิต พัฒนาการทางศีลนร่างกาย พัฒนาการทางด้านสติปัญญา และพัฒนาการทางด้านอารมณ์จิตใจ

3) เด็ก ที่ถูกทำร้ายร่างกายและจิตใจ ถูกทำทารุณหรือถูกล่วงละเมิดทางเพศจากบุคคลในครอบครัวหรือบุคคลภายนอก เช่น เด็กที่ถูกใช้แรงงานอย่างหนัก ถูกนายจ้างทุบตีทำร้าย ถูกล่วงละเมิดทางเพศ เป็นต้น

3. ปัญหาการละเมิดสิทธิสตรี การละเมิดสิทธิสตรีในประเทศไทยโดยส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากการเลือกปฏิบัติอย่างไม่ เป็นธรรมซึ่งสามารถแยกออกได้ 2 ประเด็น ได้แก่ การกระทำรุนแรงทางกายภาพ เช่น สามีทำร้ายร่างกายภรรยา สามีบังคับขืนใจทางเพศภรรยา เป็นต้น หรือแรงงานหญิงถูกเลือกปฏิบัติจากนายจ้าง เช่น ถูกเอาเปรียบในเรื่องของค่าจ้างและการเลื่อนตำแหน่ง แรงงานหญิงที่เป็นแรงงานข้ามชาติถูกกดขี่ ไม่ได้รับสวัสดิการต่างๆ เป็นต้น

อาจกล่าว ได้ว่าปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่การเลือกปฏิบัติต่อสตรี ได้แก่ ความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับสิทธิทางเพศของทั้งหญิงและชาย ความไม่รู้กฎหมาย หรือแม้กระทั่งการตีความกฎหมายที่ก่อให้เกิดช่องว่างในการเอาเปรียบทางเพศ

## การแก้ไขปัญหาแรงงานนอกระบบตามหลักสิทธิมนุษยชน

### สิทธิพื้นฐานที่พึงได้รับ

คงปฏิเสธไม่ได้ว่าแรงงานนอกระบบนั้น ได้รับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกับแรงงานในระบบ อย่างไรก็ตาม ความเสมอภาคในด้านอื่น ๆ ที่รัฐควรให้กับแรงงานนอกระบบก็คือ สวัสดิการทางสังคม ที่แรงงานนอกระบบจะพึงได้รับ เช่น การประกันสังคม ทำอย่างไรจะให้แรงงานนอกระบบเข้าสู่ระบบประกันสังคมของรัฐให้หมด ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเสมอภาคในด้านสวัสดิการที่พึงได้รับจากภาครัฐ ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะมีระบบสวัสดิการอื่น ๆ เข้ามาชดเชยให้ เช่น การรักษาพยาบาล โดยใช้บัตรทองก็ตาม

ปัญหาหลักของแรงงานนอกระบบคือค่าตอบแทน รongลงมาคือปัญหาการทำงานหนัก และการไม่ได้รับการจ้างงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นปัญหาหลักที่หน่วยงานภาครัฐต้องเข้าไปดูแลอย่างทันท่วงที อย่างไรก็ตามสิทธิมนุษยชนที่แรงงานนอกระบบควรได้รับอีกประการหนึ่งคือสิทธิการได้รับบริการสาธารณะอื่น ๆ ซึ่งเป็นสิทธิที่ประชาชนไทยทุกคนควรได้รับเสมอกัน ซึ่งเป็นบริการสาธารณะต่าง ๆ ที่รัฐได้จัดให้ประชาชนโดยทั่วไปอยู่แล้ว

### สิทธิในการได้รับการศึกษา

จะเห็นได้ว่าแรงงานนอกระบบส่วนใหญ่เป็นผู้มีการศึกษาในระดับที่ไม่สูงนัก เมื่อเทียบกับแรงงานในระบบ ดังนั้นหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องควรมีการส่งเสริม สนับสนุนด้านการศึกษาแก่แรงงานนอกระบบ เพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพและยกระดับสถานภาพการทำงานของแรงงานนอกระบบให้ดีขึ้น

### สรุป

การแก้ไขปัญหาแรงงานนอกระบบตามหลักสิทธิมนุษยชน เป็นการเติมเต็มในส่วนที่ขาดที่แรงงานนอกระบบยังขาดอยู่ในภาพรวม เช่น สิทธิพื้นฐานต่าง ๆ เพื่อเป็นการเสริมสร้างและพัฒนาแรงงานนอกระบบให้มีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้น และเป็นแรงงานที่มีคุณภาพเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานโดยทั่วไป นอกเหนือจากปัญหาหลักของแรงงานนอกระบบคือค่าตอบแทน ปัญหาการทำงานหนัก และปัญหาการไม่ได้รับการจ้างงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นปัญหาหลักที่หน่วยงานภาครัฐต้องเข้าไปดูแลอยู่แล้ว

การแก้ไขปัญหาแรงงานนอกระบบตามหลักสิทธิมนุษยชน เป็นการนำหลักของสิทธิมนุษยชนมาพิจารณาว่าสิ่งที่แรงงานนอกระบบควรได้รับตามหลักสิทธิมนุษยชนนั้นคืออะไรบ้าง และปัจจุบันได้รับการตอบสนองจากหน่วยงานที่รับผิดชอบมากน้อยเพียงใด ซึ่งหลักสิทธิมนุษยชนนั้น เป็นหลักการที่ชาวไทยทุกคนควรได้รับอย่างเสมอภาคกัน ไม่เฉพาะแต่แรงงานในหรือนอกระบบเท่านั้น หากแต่ควรจะเป็นแรงงานทุกคนที่ควรจะได้รับ การตอบสนองจากหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งสิทธิมนุษยชนนั้นเป็นหลักพื้นฐานที่คนไทยทุกคนควรได้รับ เช่น สิทธิพื้นฐานที่พึงได้รับ สิทธิในการได้รับการศึกษา สิทธิในการได้รับบริการสาธารณะ ซึ่งเป็นสิทธิที่มีความเสมอภาค มีโอกาส และมีความเท่าเทียมกันในสังคมไทย ซึ่งสิทธิมนุษยชนส่วนใหญ่ปรากฏในรัฐธรรมนูญเป็นที่เรียบร้อยแล้วเพียงแต่ต้องการนำไปสู่การปฏิบัติเท่านั้นเอง

## บรรณานุกรม

- กมล พลวัน. สิทธิมนุษยชนในสังคมโลก. กรุงเทพฯ : นิติธรรม, 2547.
- จรัญ โฆษณานันท์. สิทธิมนุษยชนไร้พรมแดน ปรัชญา กฎหมาย และความเป็นจริงทางสังคม. กรุงเทพฯ : นิติธรรม, 2545.
- ชลธิรา สัตยาวัฒนา. พลวัตสิทธิมนุษยชน กระบวนทัศน์ทางมานุษยวิทยา. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยา สิรินธร (องค์การมหาชน), 2546.
- ชะวั้งชัย ภาคินทร. กระบวนการเรียนรู้และปฏิบัติการณ์สิทธิมนุษยชน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2548.
- เสน่ห์ จามริก. สิทธิมนุษยชนไทยในสถานการณ์โลก. กรุงเทพฯ : สำนักวิจัยและพัฒนาสถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา, 2546.
- สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว, กรมการจัดหางาน, วารสารสถิติจำนวนคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานทั่วราชอาณาจักร ประจำปี 2557 [online], Available:  
<http://wp.doe.go.th/wp/images/statistic/sy/sy2557.pdf> [2016, July 30].
- สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว, กรมการจัดหางาน, สถานการณ์แรงงานต่างด้าว ประจำเดือนมิถุนายน 2559 [online], Available: <http://wp.doe.go.th/wp/images/statistic/labor/59/se0659.pdf> [2016, July 30].
- สก็๊ปออนไลน์ 2557. “ไทยแลนด์แดนสวรรค์ต่างด้าว เปิดชุมชนทรัพย์แรงงานส่งขบวนการสวย” ไทยรัฐ 22 กรกฎาคม [online], Available: <http://www.thairath.co.th/content/437896> [2016, July 30].
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ, การสำรวจภาวะการทำงานของประชากรเดือนมิถุนายน 2559 [online], Available:  
[http://service.nso.go.th/nso/web/article/article\\_101.pdf](http://service.nso.go.th/nso/web/article/article_101.pdf) [2016, July 30].
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ, โครงการสำรวจแรงงานนอกระบบปี 2558 [online], Available:  
[http://service.nso.go.th/nso/web/article/article\\_100.pdf](http://service.nso.go.th/nso/web/article/article_100.pdf) [2016, July 30].
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ, บทสรุปสำหรับผู้บริหาร การสำรวจแรงงานนอกระบบ ปี 2558, [online], Available: <http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/themes/files/workerOutExc58.pdf> [2016, July 30].
- หลักการและแนวคิดสิทธิมนุษยชน [online], Available: [http://www.prd.go.th/ewt\\_dl\\_link.php?nid=89894](http://www.prd.go.th/ewt_dl_link.php?nid=89894) [2016, July 30].
- กองส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ชูคความรู้อิทธิมนุษยชนฯ [online], Available: [http://www.rlpd.go.th/rlpdnew/images/rlpd\\_1/HRC/nhr.pdf](http://www.rlpd.go.th/rlpdnew/images/rlpd_1/HRC/nhr.pdf) [2016, July 30].
- ปัญหาสิทธิมนุษยชนในประเทศและแนวทางแก้ไข [online], Available:  
<https://sites.google.com/site/30318hayatee/ngan> [2016, July 30].